

ŚWIATŁO W CIEMNOŚCI –
MODELUNEK
ŚWIATŁOCIENIOWY

TADEUSZ
BANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania plastyki w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Katarzyna Jasińska
Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
Katarzyna Porczak

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Światło w ciemności – modelunek światłocieniowy

Klasa/Czas trwania zajęć/lekcji

...../90 minut

Cele

Uczeń:

- określa rolę światła w kształtowaniu bryły;
- wyjaśnia terminy: „światłocień”, „modelunek światłocieniowy”;
- charakteryzuje sposoby oddawania modelunku światłocieniowego;
- realizuje pracę twórczą.

Metody/Techniki/Formy pracy

- praca praktyczna;
- praca w grupach;
- praca indywidualna;
- praca całego zespołu;
- mapa myśli;
- opis dzieła.

Środki dydaktyczne

- tusz;
- gruby karton - format A4;
- gruba igła;
- komputer;
- rzutnik/tablica interaktywna;
- obrazy: *Madonna ze szczygłem* Rafaela Santi https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/10/Virgen_del_jilguero%2C_por_Rafael.jpg/640px-Virgen_del_jilguero%2C_por_Rafael.jpg,
- Narodziny Wenus* Botticellego https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/47/La_nascita_di_Venere_%28Botticelli%29.jpg,
- Wieczera w Emaus* Caravaggia <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3a/Caravaggio.emmaus.750pix.jpg>, *Święty Franciszek w medytacji* Zurbarana https://pl.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_Zurbar%C3%A1n#/media/Plik:Francisco_de_Zurbar%C3%A1n_009.jpg

Opis przebiegu lekcji

Część wstępna

Uczniowie tworzą mapę myśli na temat światła i ciemności. Skojarzenia w postaci luźnych sformułowań zapisują na tablicy. Nauczyciel informuje, że w sztuce często

artyści wykorzystywali ciemne tło lub wieczorową, nocną porę, aby między innymi bardziej wyrazić światłocień. Informuje, że inaczej tworzony jest w obrazach ukazujących scenę w słabszym świetle, a inaczej w silnym. Wyjaśnia pojęcie światłocienia.

Część właściwa

Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy. Każda z nich dokonuje opisu innego obrazu pod kątem zastosowanego światłocienia: grupa 1 – *Madonna ze szczygłem* Rafaela Santi; grupa 2 – *Narodziny Wenus* Botticellego; grupa 3 – *Wieczera w Emaus* Caravaggia; grupa 4 – *Święty Franciszek w medytacji* Zurbarana. Po prezentacji efektów pracy grup nauczyciel wprowadza pojęcia miękkiego i twardego modelunku światłocieniowego. Uczniowie indywidualnie wykonują pracę plastyczną z wykorzystaniem wiadomości o światłocieniu. Korzystają z przygotowanych wcześniej zamalowanych na czarno tuszem kartonach i wydrapują igłą rysunek ustawionej prostej, dwuelementowej martwej natury, doświetlonej jednostronnie. Po wykonaniu prac nauczyciel zwraca uwagę na rolę wprowadzonego oświetlenia.

Część podsumowująca

Uczniowie przypominają znaczenia poznanych na lekcji terminów. Wskazują na rolę światła w tworzeniu modelunku.

Komentarz metodyczny

Podczas lekcji uczniowie wykorzystują nabytą wiedzę na temat światłocienia. Stosują ją w działaniu praktycznym, co wpływa na zapamiętanie teoretycznych informacji, także techniki plastycznej. Zajęcia korelują z **fizyką** (rola światła). Lekcja oparta została o zastosowanie metod aktywizujących, angażujących uczniów do pracy w grupie. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy; wykorzystać mocne strony ucznia; budować atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń; dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia, np. wydłużyć czas pracy, udzielać wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską. Należy także umożliwić rozwój uczniowi zdolnemu, angażując w dodatkowe czynności, np. opracowanie pomocy dydaktycznych w postaci omówienia nokturnu i wyjaśnienia pojęcia. Podczas lekcji realizowane są kompetencje kluczowe, mające znaczenie na rynku pracy, szczególnie w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej i w zakresie rozumienia i tworzenia informacji (wiedza teoretyczna wykorzystana w działaniu plastycznym). Rozwijane są także kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (praca w grupach, współpraca uczniów), jak również w zakresie przedsiębiorczości (komunikowanie się, stosowanie technik plastycznych).